

може здатися, що автор не зовсім точно виклала свою думку, але аналіз її роботи показує, що вона твердо дотримується вищенаведеного формулювання. Також Є. В. Гризунова відмічає, що як структурний елемент правопорушення виступає «застосування юридичної відповідальності». Тим часом, як відомо, залучення до юридичної відповідальності пов'язане з діяльністю компетентних органів. Тому, на наш погляд, дану ознаку необхідно позначати як «передбаченість юридичної відповідальності», а не як «застосування», адже юридична відповідальність може бути і не застосована до суб'єкта.

Наступна ознака правопорушення – винність. Юридична відповідальність за інформаційні правопорушення без провини може бути лише виключенням і в силу своєї специфіки певний час зберігатися лише в цивільному законодавстві.

Отже, підсумовуючи викладене, за інформаційні правопорушення може наступати юридична відповідальність, рівно як і в інших сферах суспільного життя. З розвитком суспільства, інформаційних технологій, та і взагалі з часом дана галузь права повинна одержати більше широке та удосконалене віддзеркалення в українському законодавстві шляхом прийняття Інформаційного кодексу України.

Д. О. Білінський,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри
фінансового права Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

ДЕЯКІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

Чинне законодавство України не містить визначення поняття «фінансова система», як наслідок питання про структуру цієї категорії породжує наукові дискусії. Аналіз фінансово-правової літератури, де викладені підходи до структурування фінансової системи, дає змогу виокремити декілька положень. По-перше, найбільш поширеними є наступні концепції функціонування фінансової системи: фондова, інституційна, суб'єктна, процедурна. По-друге, кожна із концепцій в тій чи іншій мірі посиляється на використання фондів коштів (домінує фондовий підхід). По-третє, кожен із підходів містить посилання на бюджетну систему як одну із основних ланок фінансової системи.

Е. Д. Соколова справедливо наголошує, що вивчення фінансової системи в сучасних умовах її розвитку, виявлення взаємозв'язків між різними ланками фінансової системи, особливо взаємин з бюджетною системою, мають особливе значення, оскільки від оптимально функціонуючої фінансової системи країни залежить фінансове забезпечення (забезпечення фінансовими ресурсами) різних

сфер суспільного життя. Звертає на себе увагу в тезі Е. Д. Соколової, акцент на особливому значенні бюджетної системи як складової фінансової системи. Слід погодитися з тим, що центральне місце у публічній фінансовій системі належить саме бюджетній системі, за допомогою якої утворюються публічні грошові фонди. Всі ланки фінансової системи так чи інакше пов'язані з бюджетною системою. Роль бюджетів у забезпеченні функціонування держави й територіальних громад важко переоцінити. Саме коштом бюджетних надходжень формуються відповідні грошові фонди, за рахунок яких фінансово забезпечується виконання державних завдань і функцій, функціонування органів державної влади.

Першим нормативно-правовим актом незалежної України, який найбільш комплексно регулював бюджетні відносини був Закон України «Про бюджетну систему», що нині вже втратив чинність. Так, в статті 23 вказаного Закону України, зазначалось, що бюджет є складовою фінансової системи України. Взаємовідносини бюджету з іншими ланками фінансової системи регулюються цим Законом та іншими законодавчими актами України. Таким чином, приналежність бюджетної системи до фінансової системи була чітко визначена в законодавстві. На сьогодні, у чинному Бюджетному кодексі України, аналогічна норма відсутня.

Продовжуючи аналіз структури публічної фінансової системи, звернемо увагу, що основні уявлення про складові частини фінансової системи, на яких базуються сучасні дослідження фінансової системи на території СНД, сформовані ще в радянський період. Так, у структурі фінансової системи виділяють бюджетну систему, обов'язкове державне страхування, державний кредит і фінанси підприємств.

Нам видається, що фінансову систему слід розглядати як динамічну категорію, отже, і складові частини публічної фінансової системи з розвитком економічних відносин видозмінюються, а також перерозподіляється значення окремих елементів усередині фінансової системи. Ми приєднуємося до думок Е. Д. Соколової, що зміни, які відбулися в політичній та соціально-економічній сферах суспільства після розпаду СРСР, не могли не вплинути на зміст і структуру фінансової системи країни.

Одне з таких істотних змін у структурі публічної фінансової системи це посилення ролі податків і зборів як основних джерел доходів публічних грошових фондів. Так, у структурі доходів Державного бюджету України на 2013 рік податкові надходження становлять більше 80%. Для порівняння в структурі дохідної частини Державних бюджетів СРСР (1985-1990 р.) частка податкових надходження (податок з обороту) коливалася в межах 20-30.

Невід'ємною частиною економічного комплексу будь-якої сучасної країни є ефективна система оподаткування. Податки, збори, інші обов'язкові платежі – не тільки головне джерело надходжень до бюджетів, а й потужний регулятор. Вони виступають гарантом соціального захисту громадян і створюють матері-

альну основу держави і місцевого самоврядування. Таким чином, динамічний розвиток податкової системи, зростання ролі податкових платежів у структурі публічні доходів, ці та інші фактори спонукають до переоцінки місця податкової системи в публічній фінансовій системі.

С. Д. Ципкін даючи визначення поняттю «фінанси», вказував на його системний характер і в якості однієї з її рівноправних складових виділяв податкові відносини. Автор зазначав, що під фінансами слід розуміти систему відносно відокремлених економічних відносин (бюджетних, податкових, кредитних та інших), за допомогою яких відбувається планомірний розподіл суспільного продукту і національного доходу шляхом утворення і використання фондів грошових коштів для потреб розширеного відтворення і задоволення інших суспільних потреб.

Слід погодитися з О. С. Ємельяновим, який значно розширює коло елементів, що входять у фінансову систему, в порівнянні з вченими, чії погляди ми розглядали вище. Поряд з такими традиційними елементами фінансової системи як бюджетна, кредитна і т.д., автор виділяє окрему складову – податкову систему. У публічній сектор фінансової системи Російської Федерації, на думку О. С. Ємельянова входить і податкова система, що включає в себе всі податки та збори, що стягуються на території Російської Федерації, а також органи, що здійснюють організацію їх сплати та податковий контроль. В цілому підтримуючи підхід автора щодо включення податкової системи до складу фінансової системи, хотілося б вказати на неприпустимість змішання двох підходів до розуміння фінансової системи (як сукупності інститутів і як сукупності державних органів). Хотілося б додати, що традиційна чотириланкова структура фінансової системи, підлягає перегляду. Пов'язано це, перш за все з істотною зміною економічних відносин в порівнянні з тим періодом, коли формувалися зазначені явлення про структуру публічної фінансової системи.

О. О. Головашевич,

старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України, кандидат юридичних наук

ДОКУМЕНТАЛЬНІ НЕВИЇЗНІ ПОЗАПЛАНОВІ ЕЛЕКТРОННІ ПЕРЕВІРКИ: СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ ПРИЗНАЧЕННЯ

Регулювання відносин із приводу призначення й проведення перевірок платників податків уповноваженими контролюючими органами завжди перебувало в полі зору як практиків, так і теоретиків у сфері податкового права. За